

Kontakten

Ericsson
LM

LM-ARNAS TIDNING

NR 6 1966

Kontakten

LM-arnas tidning

Ansvarig utgivare: Hugo Lindberg
Redaktör: Sigv. Eklund, tel. 2453
Redaktionssekr.: P-E Lénström,
tel. 2457

Redaktionskommitté:

Rolf Fischer, T/Krmk, tel. Tellus 396
Gertrud van der Laeken, Vt 36, tel. HF 2736
Folke Zandin, Vas, tel. HF 2611
Einar Österlund, X/Oy, tel. HF 4089

Lokalredaktörer:

Malte Björklund BA, Hans Hansson, Erga
E Wandel Gröndal C Ahsberg Kabel-
verket, Ålsjö, G Falkman, Huddinge,
Alf Carlsson, Katrineholm, S Alfredsson
Mölnådal, Ivar Rohdin Söderhamn, G An-
dersson, Visby, Å Elmqvist, Örebro, G
Svensson, Alpha, J Schön, DKB, Lars
Christoffersson LMS, PO Nyhult, Rifa,
S Hallstedt, Ermi, A Hofström, SIB,
L Falk, Alingsås, L Eneroth, SRA,

Omslagsbilden:

HF:s luciakandidater presenterades som
vanligt vid luncherna i minussjiftet no-
vember-december. Här är alla tio kan-
didaterna och Kontakten's redaktion in-
stämmer i deras tillstånd till i sarna om
en GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR.

Ur innehållet:

	Sida
Stora LME-order på nytt system	103
PABX på ASEA störst i Sverige	104
Nybygget i Olofström i drift	105
Material i tropiska klimat	106
L M Ericssons AD3-anläggningar	108
Till flydda tider återgår	112
Stockholm inför dagen H	114
SJ köper nytt ECTC-system	116
Tillva'aget	118
Julkyssset	120

DKB byter namn

L M Ericssons Driftkontroll AB har
ändrat firmanamnet till L M Ericsson
Data AB.

Namnbytet motiveras med att tyngd-
punkten i verksamheten allt mera inrik-
tats på databehandlingsutrustning. Så-
lunda är L M Ericsson Data AB i dag
landets näst största leverantör av håll-
korts- och datamaskiner.

Företaget är sedan 1942 ett av Tele-
fon AB L M Ericsson helägt dotterbolag.
Verksamheten är förlagd till Solna med
filialer i Göteborg och Malmö. Antalet
anställda uppgår till cirka 400 personer.

In memoriam

Direktör Gösta Gerdhem avled den 28
november 1966. Han var född i Stock-
holm 1896.

Direktör Gerdhem blev civilingenjör på
väg- och vattenbyggnadslinjen år 1922.
Från fadern K W Gerdhem, som om-
kring sekelskiftet var en av de svenska
telefonipionjärerna utomlands, bl. a. i
Moskva och Mexico, hade han tidigt fått
telefoni i blodet. Det var därför natur-
ligt att sonen Gösta trädde i L M Eric-
sson-koncernens tjänst med början på
LME:s avdelning för järnvägssignaler, då
han tidigare arbetat på SJ:s signalsäker-
hetstjänst.

Hans kommersiella begåvning förde
honom emellertid redan efter något år till
dotterbolaget i Wien och därefter till
Bukarest, där han under åren 1929-33
var direktör för LME:s försäljningsbo-
lag. År 1934 återkom han till Sverige som
chef för den svenska försäljningsavdel-
ningen i Stockholm.

Efter L M Ericssons utflyttning till
Midsommarkransen år 1940 delade Gösta
och jag ansvaret för moderbolagets rö-
relse där - han naturligtvis på den kom-
mersiella och administrativa sidan. Jag
bevarar i glatt minne vårt kamratliga och
goda samarbete.

Sedan LME år 1942 köpt den brand-
härjade tomt i Ulvsunda, där Platen-
Munters rörelse varit belägen och Gösta
utsetts till chef för det nya elmätare-
och elinstrumentbolaget ERMI, deltog
han med liv och lust i såväl planeringen
av nybygget och dess utrustning med ma-
skiner etc. som i uppbyggandet av det

nya bolagets interna organisation. Under
hans ledning utvecklades ERMI så snabbt
att en ny byggnad snart blev nödvändig.

Hans språkkunskaper och hans förmå-
ga att i trängda förhandlingslägen finna
ett förlösande ord - oftast kombinerat
med en god historia - var honom till
stor hjälp i hans internationella arbete.

Han var överhuvudtaget intresserad av
människor. Detta visade sig inte minst
vid inrättandet av och därefter samar-
betet i ERMI:s företagsnämnd. Efter år
1955 hade han i moderbolaget ansvaret
för en del speciella kommersiella och
andra frågor. Han tjänstgjorde även som
jourhavande direktör i LME:s företag för
tillverkning av lås, ERMEX i Solna.

Alla som varit i närmare kontakt med
honom kommer att sakna den intressera-
de och humoristiske kamraten och vän-
nen Gösta och detta gäller inte minst

Hans Thorelli

Begär anknyningsnummer

Mitt anknyningsnummer i L M Ericssons
växel, 19 00 00, är

Om svar ej erhålles, begär nr
när telefonisten återkommer, för besked
och förfrågningar

Telefonaktiebolaget
L M Ericsson
Fack, Stockholm 32

Vår hemställen i Kontakten nr 1/1965
att vid ankommande anrop till vår växel
vid HF begära anknyningsnummer och
inte namn har väckt glädjande gensvar.

En undersökning under vecka 38/1966
har visat att ungefär två tredjedelar av
alla ankommande anrop kopplas efter
att anknyningsnummer begärs. Någon
uppmätning av vilken tidsvinst som här-
vid görs har inte företagits, men en upp-
skattning av 3-4 sekunder per anrop tor-
de vara normalt. Då medelsamtalstiden
är cirka 3 minuter sparar man ungefär
2,5 procent av ledningarna. Den betyd-
sefulla besparingen görs emellertid av
telefonister - uppskattningsvis 40 procent.
Inkommande samtal expedieras med kort-
are väntetid och telefonisterna får ett
mindre tröttnande arbete.

Våra anhöriga som använder nummer
har säkert märkt förbättringen.

Låt oss ytterligare försöka utöka delen
av nummeranrop. Våra nytillkommande
medarbetare bör uppmärksammas på
saken. De små korten »Begär anknyn-
ningsnummer» - se ovan - kan fortfa-
rande erhållas från Iv. Observera dock
att man inte kan koppla samtal från
stadsnät till spärrade anknyningsnummer.

C Jacobaeus

Stora LME-order på nytt system

Telefonaktiebolaget L M Ericsson har erhållit betydande beställningar på förmedlingscentraler i helt nytt utförande, varvid programstyrning och elektronik för första gången introduceras i stor skala.

En order kommer från den holländska PTT-förvaltningen och avser en ny förmedlingscentral för Rotterdam för cirka 10 miljoner kronor. Stationen skall förmedla telefontrafiken mellan staden, distriktet och övriga landet, vara transitpunkt för landets 18 distriktscentraler och förmedla den helautomatiska, internationella trafiken till och från södra delarna av landet. Stationen skall vara klar för drift vid halvårsskiftet 1968. Slutkapaciteten beräknas bli av storleksordningen 30 000 interurbanlinjer.

En annan order kommer från Finland och gäller en förmedlingscentral i Helsingfors för hel- och halvautomatisk telefontrafik, både nationell och internationell. Den får en begynnelsekapacitet av 4 000 inkommande och utgående ledningar och beräknas vara i drift i mitten av 1969.

Samtidigt med dessa beställningar har L M Ericsson fått en order på över 10 miljoner kronor från Kungl. Flygförvaltningen på utrustning för elektronikväxlar, som skall användas för allmänna kommunikationsändamål i Flygförvaltningens telenät.

Till grund för dessa order ligger ett helt nytt telefonisystem för större lokalstationer och för interurbanstationer, ett s. k. programminnesstyrt telefonsystem, som utvecklats av L M Ericsson i visst samarbete med Kungl. Telestyrelsen.

Det nya systemet använder kodväljare för uppkoppling av samtalsförbindelserna och denna uppkoppling liksom även den nödvändiga signalgivningen och övervakningen av samtalsförbindelserna styrs av en elektronisk datamaskin.

En datamaskinstyrd telefonstation

Det datamaskinstyrda telefonstations-systemet arbetar på samma sätt som en processtyrd produktion, där produkten är samtalsförbindelserna mellan abonnenterna. De höga kraven på driftssäkerhet och tillförlitlighet tillfredsställs genom en dubblering av datamaskinerna. Dessa arbetar synkront och vid ett fel hos den ena övertar den andra ensam hela arbetet.

Programprovning i AKE-stationens kombinerade datamaskin och kontrollrum. Kommunikationen mellan människa och maskin sker med hjälp av skrivmaskiner, remsstans och remsläsare.

Ett sådant datamaskinsystem erbjuder stora fördelar genom möjligheterna till anpassning av stationens arbetssätt till varierande förhållanden som betingas av marknaden eller av förändringar med tiden av abonnenternas önskemål och telefonvanor eller telefontätets ändrade struktur. Sådana anpassningar måste för närvarande genomföras med kostsamma och ofta serviceförsämrade ombyggnader av själva stationsutrustningen.

Det nya systemet kan till rimliga kostnader ge flera nya intressanta serviceformer, till exempel

- knappsats i stället för fingerskiva på telefonapparaterna
- automatisk transport av samtal till en annan linje om abonnenten är upptagen eller ej svarar
- abonnenten kan för vissa förutbestämda godtyckligt långa nummer välja enbart två eller tre siffror.
- förfrågningar till annan apparat under pågående samtal
- transport av samtal till annan apparat
- tillfällig omkoppling av alla inkommande samtal till ett annat nummer
- automatisk telefonvakt
- centraliserad kontroll och övervakning av stationernas funktion.

Den första stationen byggs i Tumba

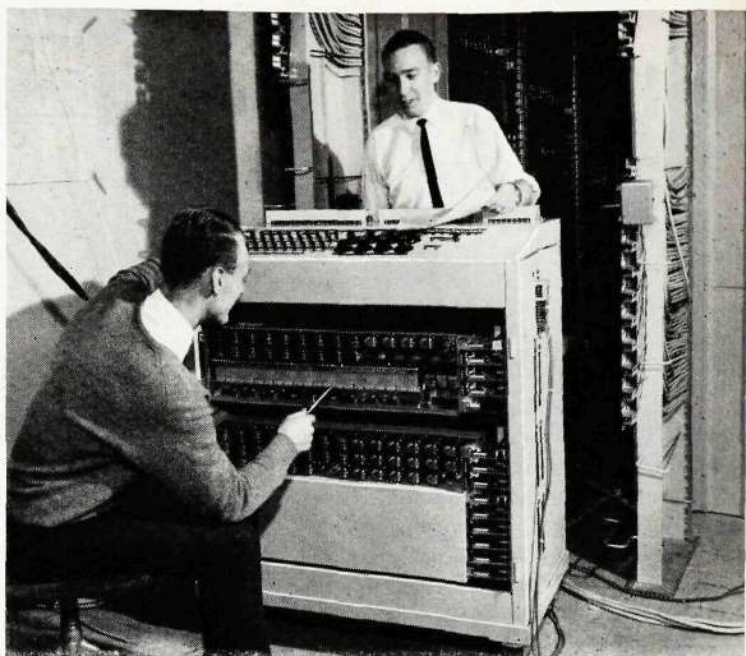
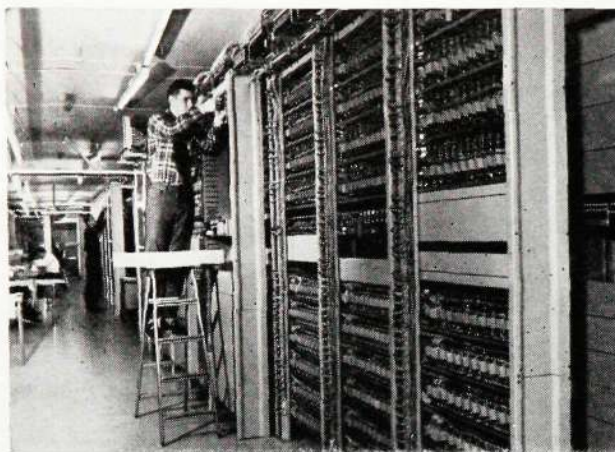
Utvecklingsarbetet på det nya systemet har nu kommit så långt att man byggt en första anläggning för 4 800 abonnentlinjer i Televerkets nätgruppscentrum i Tumba utanför Stockholm. För närvarande pågår programmeringen av anläggningens datasystem och efter slutprovning skall hela anläggningen vara klar för idriftsättning i början av nästa år.

Denna nya telefonstationsteknik och dess möjligheter till nya tjänster för abonnenterna och till driftsrationaliseringar för telefonförvaltningarna har redan uppmärksamats på många håll i världen.

En automatisk telefonstation av idag styrs av en »hjärna» som kopplar upp och dirigerar telefontrafiken. För denna hjärna har man hittills använt sig av den klassiska tekniken med elektromekaniska komponenter, väljare och reläer. Inom denna teknik har Sverige länge intagit en ledande ställning.

Dylika system med s. k. koordinatväljare har under de senaste 2-3 decennierna blivit dominerande i stora delar av världen, inte minst i USA där Bellbolagen tidigt började intressera sig för de svenska erfarenheterna och själva utvecklade lik-

Forts. på sid. 119

Leif Tolleson och provledaren Kjell Kanlén utför multipelprov i den nya växeln.

Montör Per Hult i arbete vid en av stativraderna i nya ASEA-växeln. Ovan till vänster

Bengt Johansson arbetar med ett av jackfälten för stationskablingen.

PABX på ASEA störst i Sverige

För snart två år sedan fick LME/G/X av Telestyrelsen en beställning på en PABX-växel för ASEA i Västerås som vid idriftsättningen under första delen av 1967 blir en av världens största abonnentväxlar och för Sveriges del den utan konkurrens största.

Det blir L M Ericssons PABX-system AKD 791, som här introduceras på svenska marknaden. Första utbyggnaden kommer att omfatta 5 100 anknötningar, 197 FDR-C, 14 telefonistplatser och i beräknad max. utbyggnad innehålla 7 500 anknötningar, 360 FDR-C och 24 telefonistplatser. Slutkapaciteten på system AKD 791 ligger dock vid 9 000 anknötningnummer.

Önskemålet från ASEA:s sida var ett driftsäkert och flexibelt telefonsystem som kunde tillfredsställa ASEA:s högt ställda krav på moderna trafikmöjligheter, vilket helt uppnås i AKD 791. Telestyrelsens höga krav på låga underhålls- och driftskostnader genom långt driven automatisk felsökning, väl utbyggd driftkontroll, utrustning m. m. finns även tillgodosedda i detta system.

AKD 791 för ASEA kommer att inne-

hålla förutom vad vi menar med normal växelfunktion faciliteter som automatiskt återanrop, automatisk hänvisning till hänvisningstelefonist, såväl internt som externt kortnummerval, konferensutrustning, interurbankontrollutrustning, centraldikteringsutrustning, PBX-val, samt chefstelefonistkontrollbord, från vilket chefstelefonisten kan fördela och övervaka såväl telefonister som förmedlingsutrustning. En utförlig beskrivning av AKD 791 finns i Ericsson Review nr 2/65.

Utrymmesbehovet för AKD 791 är mycket moderat och kan i stort jämföras med utrymmesbehovet för våra tidigare AGD-system.

AKD 791 har som standard försetts med s. k. nummergrupp. Därigenom behövs inte anknötningarna bindas till bestämda väljarpositioner i växeln. Detta gör det möjligt att t. ex. koppla flera apparater med olika katalognummer till samma linje för att senare vid behov ge varje apparat en egen linje med bibehållande av det gamla katalognumret.

Nummergruppen möjliggör dessutom att anknötningar med hög trafik kan

flyttas från sina respektive väljarpositioner till andra. Man erhåller således bättre trafikfördelning utan att detta medför ombyte av katalognumren. Telefonkatalogen kan därför behållas aktuell över relativt lång tid och telefonistens arbete underlättas.

Konstruktionen av AKD 791 systemet har syftat till en utrustning som lätt kan anpassas efter de krav som i framtiden kan komma att ställas på en abonnentväxel i skiftande kontorsmiljöer.

Montagearbetet för standardutrustningen är nu avslutat och endast en del montagearbeten i samband med specialtjänsterna återstår. Montageprovningen, som liksom montagearbetet handhas av HF/X/Iss pågår för närvarande för fullt.

Enligt ett avtal med Televerket har personal erhållit utbildning i växelsystemet AKD 791, den teoretiska delen har hållits på Ergadivisionen i Bollmora och den praktiska pågår vid utprovningarna i Västerås. Personalen kommer således att vara väl förberedd för sin uppgift att ta hand om ASEA-växeln efter idriftsättningen.

Sagerska fastigheten i Olofström som sedan oktober 1960 är LM-verkstad.

Olofströmsverkstadens nya tillbyggnad om cirka 1.400 kvm golvyta i två plan. Till vänster på bilden skymtar gaveln på den gamla verkstadslängan.

Nybygget i Olofström i drift

Bilden ovan visar fröken Aina Svensson i arbete på lindningsgruppen i Olofström.

Interiör från den nya verkstadslängan i Olofström, där man håller på med förbindning av KV-stativ. Bilden nedan.

På bilden nedan till höger håller Maj-Stin Svensson på med syning av RS-kabel.

I maj 1966 färdigställdes den nya tillbyggnaden till Karlskronafabrikens filialverkstad i Olofström och driften är nu i full gång. Man sysselsätter för närvarande 135 personer med kabeltillverkning, förbindning av KV- och relästativ samt lindning. Man räknar med att arbetsstyrkan successivt kommer att ökas.

Det var i oktober 1960 som Olofströmsverkstaden startades. Anledningen var bland annat den stora produktionsökning som »drabbade» Karlskronafabriken på KV-sidan under 1960 och som nödvändiggjorde ökade produktionsresurser. Till en början höll man till i den s. k. Sagerska fastigheten i Olofström. Man disponerade ett hus i två plan med personalrum, lunchrum och en mindre verkstadslokal i bottenvåningen. Det övre planet var en enda stor hall. Sammanlagt rörde det sig om en total golvyta på cirka 900 kvm. Tillverkningen avsåg då förbindning av koordinatväljarstativ, vilket fortfarande är det huvudsakliga arbetet i Olofströmsverkstaden. Arbetsstyrkan uppgick till ett 70-tal personer och det var huvudsakligen damer från Olofström som lärdes upp i den nya industrin. Den betydde för övrigt en hel del för Olofströms köping, där man sedan länge haft behov av ett industriföretag med kvinnlig arbetskraft som motvikt till den i köpingen befintliga tyngre industrin.

I november 1964 tillkom en lindningsgrupp. Denna arbetar med lindning av elektromagneter för Dialogens hörtelefon. Knappt ett år senare, i juli 1965, påbörjades tillbyggnaden, som färdigställdes ett år senare. Genom tillbyggnaden disponerar nu Olofströmsverkstaden en total golvyta på 2 300 kvm.

I november 1964 tillkom en lindningsgrupp. Denna arbetar med lindning av elektromagneter för Dialogens hörtelefon. Knappt ett år senare, i juli 1965, påbörjades tillbyggnaden, som färdigställdes ett år senare. Genom tillbyggnaden disponerar nu Olofströmsverkstaden en total golvyta på 2 300 kvm.

Material i tropiska klimat

Den här artikeln avser att huvudsakligen behandla tropiska klimat och dessa klimats materialnedbrytande egenskaper. Artikelstoffet har lämnats av ingenjör Bertil Hasselbohm, specialist på korrosions- och klimatfrågor och tidigare chef för bl. a. ytbehandlingen inom standardiseringsavdelningen.

Papper, textilier och läder angräps på kort tid av mögel, och metallföremål blir utsatta för kraftiga korrosionsangrepp. Temperatur och luftfuktighet är hög och väderleken växlar mellan tryckande värme och brännande sol och häftig nederbörd med åska. Det är tropikerna – en LME-marknad.

Ett isolerband blir efter några minuter hårt som flinta och knivbladet springer sönder för ett lätt slag. Allt är is, snö och kyla. Land ovan polcirkeln – också det en LME-marknad.

Ytterligheter som berör varandra i och med att man världen runt i alla klimat finner LME-produkter som skall fungera lika säkert som på våra breddgrader.

Materialen måste tåla de hårda påfrestningar, som den utsätts för i arktiskt placerade telefonstationer likaväl som i ökenklimatens hetta och i tropiska regnklimats höga fuktighet. Saltbemängda vindar får inte angripa metallen i kustplacerade anläggningar och ökensanden

måste hållas utanför konstruktionerna. Insekter skall förhindras äta sig mätta på kabel och trästolpar.

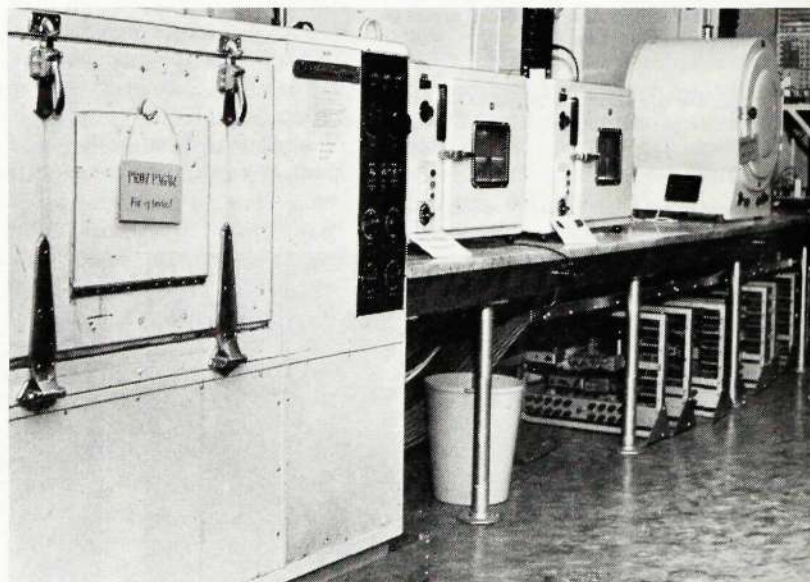
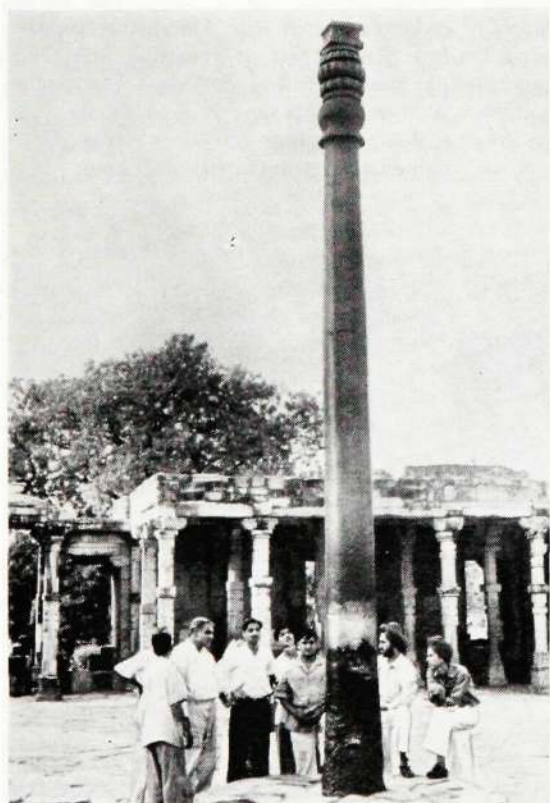
Till grund för den goda kvaliteten på LME:s produkter ligger tillvaratagandet av mångåriga erfarenheter av leveranser till olika klimat och en framgångsrik utveckling av material och konstruktioner. Jämsides och i intim samverkan med konstruktörerna arbetar laboratorier för system-, apparat- och komponentprovningar, laboratorier för utveckling av material och tillverkningsmetoder, driftslaboratorier samt specifikations- och kontrollinstanser. Laboratorierna är ändamålsenligt och tidsenligt utrustade och följer noggrant utvecklingen inom respektive områden. Allt nytt material undersöks ingående och deras användbarhet diskuteras med konstruktörer och produktionsinstanser. En viktig del av laboratoriernas utrustning är tropikum och klimatskåp, där material, detaljer, komponenter och även hela konstruktioner utsätts för påfrestningar av större svårighetsgrad än vad de blir utsatta för under sin praktiska användning i de olika klimaten. Faktorer som härvid bedöms är funktioner, driftsäkerhet, översyns- och underhållsbehov samt korrosionsbeständighet. Även fältprov under naturliga driftsförhållanden utförs.

Produktens väg från LME till kunden innebär ofta påfrestningar som till och med kan vara större än de som materialet har utstått under användning. Transportvägen och lossningsförhållanden i destinationslandet granskas därför mycket noga och godset packas därefter.

I över 30 år har LME haft ett tropikum, där man försöker efterlikna de olika tropiska klimattyperna. I den gamla verkstaden på Tulegatan bestod anläggningen av ett rum, där luften fuktades med hjälp av kokande vatten. Det nuvarande tropikumet har modernare utrustning. Ett varmluftsaggregat och en klimator svarar för önskad temperatur och fuktighet, och det hela sköts från en manövertavla, placerad utanför rummet. Man kan t. ex. ställa in rummet för ett ökenklimat, men också genom ett enkelt handgrepp ordna så att det kyls ner precis som under en kall natt i de torra tropiska klimaten.

Att leva i tropikerna innebär geografiskt sett att vistas någonstans mellan de två vändkretsarna på båda sidor om ekvatorn. Klimatologiskt hamnar man dock ibland söder och ibland norr om dem beroende på ortens årsmedeltemperatur, som skall ligga över 20° C för att räknas som tropisk.

L M Ericsson-koncernens verksamhet

Inom avd. för apparatkonstruktioner X/K finns en hel del klimatskåp för provning av enheter och komponenter. Det stora skåpet till vänster är ett fuktskåp liksom det mindre intill. I de övriga två skåpen sker bl.a. värmeprov under spänning med temperaturer upp till 300 grader.

Järnpelaren från 300-talet i New Delhi som klarat alla åren sedan dess med mycket liten rostbildning.

inom denna heta zon är både omfattande i dag och betydelsefull i framtiden. Bl. a. faller stora delar av Mexiko, hela Mellanamerika och drygt hälften av Sydamerika inom detta område. Som bekant har försäljningsarbetet under senare år varit särskilt framgångsrikt i Latinamerika. Kontinenten uppvisar en provkaraktä på samtliga tropiska klimattyper alltifrån den fuktigt varma tropiska regnskogen till den heta regnfattiga öknen.

Afrikamarknaden kommer att utökas väsentligt enligt prognoserna. Men redan nu görs affärer av varierande storlek med exempelvis Ghana, Kongo, Liberia, Nigeria och Sudan. Den som söker sig dit har definitivt andra bevekelsegrunder än rekreation i ett sunt och lagom varmt klimat. Alla dessa länder ligger nära ekvatorn med ett i allt förhärskande tropikklimat.

I Asien har LME bland annat kunder i Indien, Ceylon, Indonesien och Nya Guinea - alla områden av tropisk karaktär - och i Australien, där företaget bl. a. äger en fabrik saknas inte heller den här klimattypen.

Hög temperatur kombinerad med hög luftfuktighet är en konstellation utmärkande för det tropiska regnklimatet och utgör stora påfrestningar för såväl metalliska material som fuktupptagande organiska sådana, t. ex. isolermaterial. Metallernas korrosion befördas av fukten och processen ökar i hög grad vid stigande temperatur. Vid kraftig fuktupptagning kan en isolation försämrats så mycket att elektrolytisk korrosion uppträder på i materialet spänningsföran-

de delar. Med fuktabsorptionen följer i allmänhet också dimensionsändringar.

I ökenklimatet förekommer stora temperaturvariationer mellan natt och dag som ofta ger daggbildning och skapar korrosionsrisker. Det händer att inget regn faller under flera år. Temperaturer på upp till 60° C förekommer, och utsätts temperaturberoende material som termoplaster, kabel- och fyllnadsmassor samtidigt för direkt solstrålning kan detta föranleda deformationer, speciellt vid samtidig mekanisk belastning. Liknande risk finns i dåligt värmeisolerande lokaler, utsatta för stark solstrålning. Vidare ger de starka temperaturvariationerna i ökenklimatet genom rörelser i material och konstruktioner sprickbildningar, otätheter och sämre vidhäftning för lackskikt hos tätande konstruktioner.

En riklig solstrålning innebär för vissa material exempelvis gummi, ebonit och lacker en ökad påfrestning. Lacket missfärgas, gummit blir sprött och eboniten får försämrad ytisolation.

Men solstrålningen kan också vara fördelaktig. I New Delhi i Indien finns en massiv järnpelare från 300-talet. Inom korrosionskretsar har pelaren uppmärksamats med anledning av att den trots sin höga ålder och trots att den inte ytbehandlats endast uppvisar ett minimum av rost. En analys gav vid handen att materialet är olegerat järn med låg kolhalt, ett resultat som inte ger någon förklaring till den låga rostfrekvensen. Inte heller kan klimattypen lösa problemet. Under flera månader är medelfuk-

tigheten nämligen av samma storleksordning som i ett tropiskt regnklimat. Man tror därför att orsaken till den låga rostningsgraden hänger samman med pelarens förmåga att behålla dagens solvärme under nattens svalka så pass att luftfuktigheten intill pelaren inte når upp till 60 procent, som är ett värde vid vilket rostning börjar.

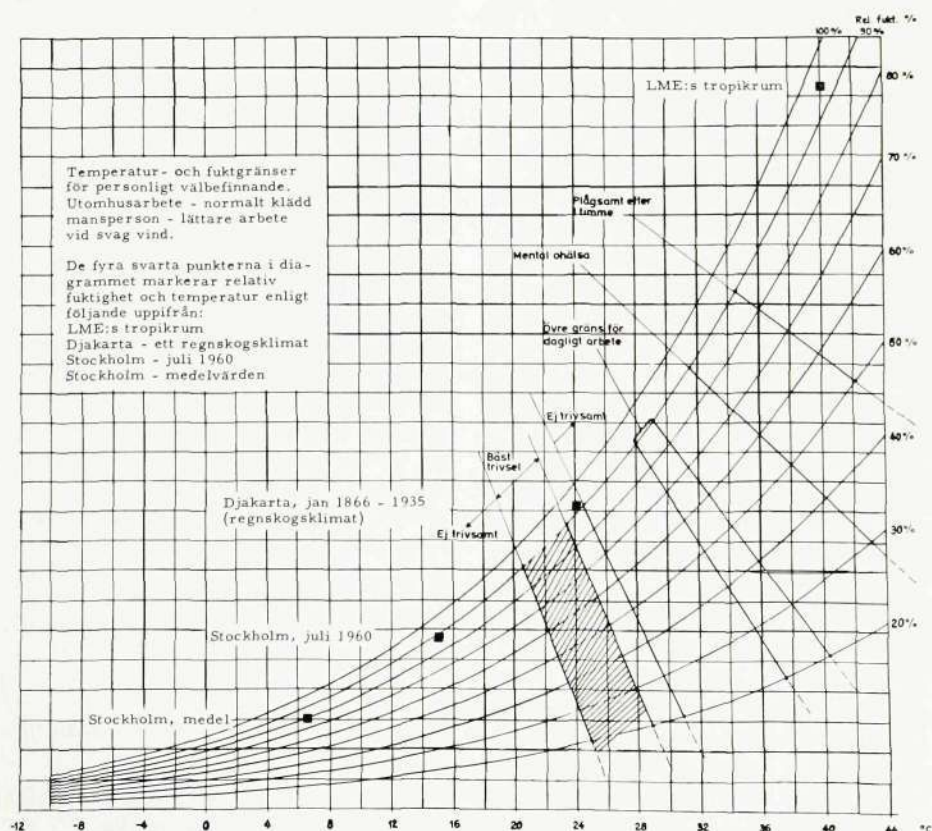
Apropå höga luftfuktigheter behöver man inte alltid förflytta sig till tropiska nejder för att drabbas av sådana. I juli månad 1960 uppvisade Stockholm rekord i fråga om såväl nederbörd som luftfuktighet. Mitt i högsommaren tvingades många företag att koppla på värmen för att torka luften i lokalerna. Lådor och skåp slog sig så de inte gick att öppna och kuvert och gummerade etiketter klistrade ihop sig. Det kan vara intressant att jämföra denna julimånads temperatur- och fuktighetsvärden med någon ort i ett tropiskt regnklimat. Tar man t. ex. siffrorna för Djakarta i Indonesien för den våtaste månaden som är januari, visar det sig att Stockholm kl. 7 på morgonen, beträffande fuktigheten uppvisade det rent tropiska värdet 89 procent mot Djarkarts 93 procent. Temperaturen var vid samma tidpunkt 15,4 grader i Stockholm och 24 i Djakarta.

Att våra somrar får mycket regn tycker vi nog, men allting är relativt. Nederbördsmängderna i Sverige får helt andra proportioner vid jämförelse med t. ex. Cherrapunji, en liten by på sydsluttningen av bergskedjan Khasi Hills i den in-

Forts. på sid. 119

Telefonstolpe härjad av termiter.

Diagrammet t. h. ger en uppfattning om det personliga välbefinnandet vid olika temperaturer och luftfuktigheter.

L M Ericssons ADB-anläggning

Periodisk ADB-kontroll av lager och förråd

I tidigare nummer av Kontakten har redogjorts för L M Ericssons ADB-system. Ett centralt avsnitt i detta system gäller registrering och kontroll av lager- och förrådsartiklar. I detta nummer lämnas en redogörelse för en partiell tillämpning av ADB för lager- och förrådskontroll, som utarbetats av Dpo.

I nuvarande lager- och förrådskartotek registreras för varje artikel vissa artikeldata (enhetspris, beställningspunkt, återanskaffningstid, tidigare årsförbrukning mm). Vidare registreras alla löpande transaktioner (reservationer, uttag, beställningar, inleveranser). I samband därmed aktualiseras uppgifterna om artikelns lager- eller förrådsställning (disponibelt i förråd och beställning, disponibelt i förråd, totalt i beställning, fysiskt i förråd). Dessa uppgifter utnyttjas för kontroll av lager- och förrådssituationen och har betydelse bl. a. för att bedöma behovet av påfyllning.

ADB-systemets kartotek är ett magnetbandsregister och benämnes beståndsregistret BR, vilket närmare beskrivits i en artikel i KONTAKTEN nr 5/1965.

På motsvarande sätt, som i de manuellt förda kartoteken, skall i BR – förutom vissa artikeldata – alla löpande transaktioner registreras. BR skall vidare innehålla information om den aktuella lager- och förrådsställningen och om artiklarnas beställningsvillkor (beställningspunkt och orderkvantitet), vilka i samband med registreringen avkänns och prövas. Så snart beställningspunkten uppnåtts, utskriver systemet en rapport att påfyllning bör ske och med vilken kvantitet.

Vid registrering av löpande transaktioner i beståndsregistret skapas sådana kontrolldata, att systemet självt – allt efter rådande förhållanden – kan korrigera beställningsvillkoren och därmed svara för en i varje situation optimal lager- och förrådshållning.

Som framgått av ovanstående kommer sålunda systemet att automatiskt lämna svar på lager- och förrådsdimensioneringens båda huvudfrågor, nämligen

När skall man beställa?

Hur mycket skall man beställa?

Ett fullständigt ADB-system för alla kartotek med löpande registrering av alla transaktioner och med tillämpning av en därpå grundad kontrollfunktion kräver tid. Arbetet med en sådan systemuppläggning pågår.

I syfte att snabbare utnyttja systemets möjligheter till automatisk kontroll av lager- och förrådsdimensionering har det därför ansetts lämpligt att till en början ADB-registrera endast de summerade transaktionerna för viss tidsperiod. I samband med varje sådan periodisk saldoregistrering fastställer systemet eventuellt ny beställningspunkt, ny orderstorlek och ny aktuell leveranstid mm, vilka uppgifter meddelas kartoteken. Denna ADB-kontroll bör med företräde inriktas på de mest frekventa artiklarna.

En sådan delomläggning förutsätter att de nuvarande kartoteken skall bibehållas och föras (med smärre undantag) på samma sätt som hittills. Påfyllningsorder skall utställas med iakttagande av den beställningspunkt och orderkvantitet, som systemet har rekommenderat.

Systemförberedelser

För varje lager- och förrådsinstans upprättas en schematisk översikt för analys av materialflödet, orderstrukturen och sortimentet.

Den senare omfattar även en efterfråge- (prognos-) och leveranstidsanalys. På grundval av denna fastställs vissa konstantvärden, som erfordras i ADB-programmets beslutsmodell för beräkning av beställningspunkter.

För systemets beräkning av ekonomisk orderstorlek erfordras vidare bl. a. uppgifter om *lagerhållningskostnad* och om artiklarnas *ordersärkostnader* (uppsättningskostnader mm).

Till sist läggs de framtagna analysresultaten till grund för beräkning av den lager- och förrådshållning, som bedöms erforderlig med hänsyn till önskad servicenivå. Lager- och förrådshållningen uppdelas härvid i omloppslager och säkerhetslager. Det senare har till uppgift att vara buffert vid en oväntad ökning av efterfrågan och/eller en förlängning av leveranstiden. På motsvarande sätt uppdelas den aktuella lager-/förrådshållning, som är föremål för analysen. En jämförelse mellan beräknade och verkliga värden för omloppslager och säkerhetslager ger vissa hållpunkter för möjliga investeringsbegränsningar.

Uppläggning av ADB-systemets kontrollregister

Med ledning av nämnda sortimentsanalys fastställs sortimentets indelning i A-,

B- och C-artiklar. Till en början begränsas lämpligen kontrollen till A-artiklarna.

Med A-artiklar avses här de relativt få artiklar (10–15 procent av antalet), som tillsammans svarar för en större andel av sortimentets totala årsomsättning (60–80 procent). B-artiklarna är en mellanklass (15–40 procent av antalet). C-artiklarna dominerar i regel till antalet (40–60 procent) men har mycket ringa del i omsättningen. En undergrupp till denna klass är de s. k. nollartiklarna, vilka är helt utan omsättning. En analys av denna grupp ger underlag för saneringsåtgärder.

De kontrollerade artiklarnas kartotekskort förses med särskild markering. Korten skall förses med tillämpliga uppgifter bl. a. om beställningspunkt, leveranstid, orderkvantitet m. m.

Kontrollregistret är ett magnetbandsregister. I detta register upptas de kontrollerade artiklarna inom varje artikelgrupp i den turordning som motsvarande kort har i kartoteket. Varje artikel tilldelas ett internt löpnummer i kontrollregistret.

För uppläggning av kontrollregistret krävs vissa initialdata. Dessa är av två slag, dels gemensamma styrdata för en artikelgrupp s. k. parameterdata, dels individuella artikeldata – dvs. transaktioner och fasta uppgifter. Båda slagen av data stansas i hålkort. De stansade hålkorten konverteras i en maskinell upplägningsrutin till ett kontrollregister på magnetband.

Systemutformningen framgår i stora drag av vidstående systemöversikt.

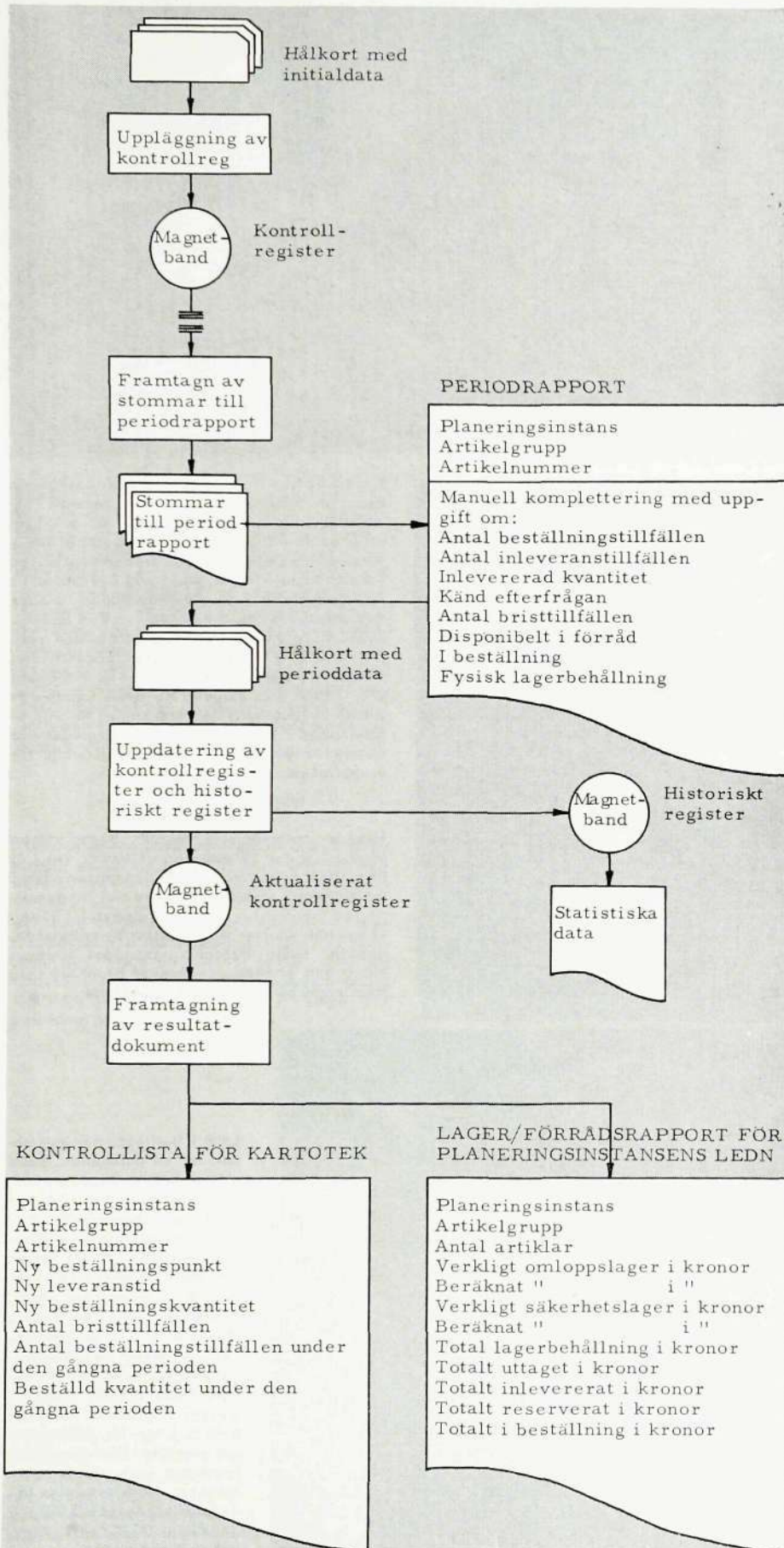
Framtagning av kartotekens periodrapport

Som inledningsvis nämnts förutsätter kontrollsystemet att kartoteken för kontrollerade artiklar lämnar en periodisk rapport över inträffade transaktioner.

Rapporteringsperiodens längd har för A-artiklar tills vidare bestämts till en månad. Motsvarande rapportering för B- och C-artiklarna kan göras med längre intervaller.

Inför varje rapporteringsperiod översänds en stomme till periodrapport till berört kartotek. Denna stomme innehåller uppgifter om planeringsinstans, artikelgrupp och kartoteksindelning samt upptar artikelnumren för alla kontrollerade artiklar i den turordning motsvarande kort återfinns i kartoteket. Med hjälp av

Systemöversikt av lager- och förråds kontroll med ADB

kartotekskorten ifylls för varje upptaget artikelnummer de på periodrapporten förekommande kolumnerna (se figuren). Den upprättade periodrapporten, som är utformad som stansunderlag, ligger där efter till grund för stansning av hålkort.

De med ledning av periodrapporten stansade hålkorten utnyttjas för aktualisering (uppdatering) av kontrollregistrets datainnehåll.

Framtagning av kontrollista och lager-/förrådsrapport

Uppdatering av kontrollregistret sker med hjälp av ett särskilt program som för varje artikel beräknar ny efterfrågeprognos och dess medelavvikelse för närmaste rapporteringsperiod samt ny leveranstid och dess medelavvikelse.

Den av systemet beräknade nya efterfrågeprognosen grundar sig på tidigare rapporteringsperioders förbrukning. Förreligger behov att ändra denna prognos kan kontrollregistret i stället tillföras nya prognosdata utifrån, som grundar sig på planeringsinstansens egen framtidsbedömning av behovet.

På motsvarande sätt kan kontrollregistrets övriga data korrigeras.

I anslutning till uppdateringen framtagas en *kontrollista* (se figuren). Denna lista innehåller bl. a. den nya beställningspunkt, leveranstid och orderkvantitet, som rekommenderas för tillämpning. Listan översänds till planeringsinstansen för justering av kartotekens tidigare kontrolldata.

Om dessa kontrolldata följs vid lager- eller förrådsbeställningar, kommer dimensioneringen av lager och förråd att successivt anpassas till den nivå, som bedöms mest lönsam med hänsyn till önskad servicenivå.

Vidare framtagas en *lager-/förrådsrapport* till planeringsinstansens ledning (se figuren). Denna rapport ger en sammanfattande bild av lagrets eller förrådets ekonomiska struktur.

Rapporten innehåller bland annat en värdemässig uppdelning av varje lager/förråd på förut omnämnda omloppslager och säkerhetslager. För jämförelse redovisas de verkliga värdena vid rapporteringstillfället och de värden som uppsatts som riktpunkter för en lönsamhetsoptimal lager- och förrådshållning.

För att icke onödigtvis tynga kontrollregistret med inaktuella uppgifter, överförs i samband med varje uppdatering vissa historiska data till ett särskilt magnetband, det historiska registret. Detta register kan utnyttjas för framtagning av olika statistiska data.

Det ovan skisserade systemet är under inkörning och kommer successivt att tillämpas för LME:s lager och förråd.

Svante Schelin/Rune Werner

Kronprins Carl Gustaf fick i slutet av oktober en dags permission från förberedelserna för Älvsnabbens jordenrundresa för att göra sin »eriksgata» i Blekinge. I landshövding Thure Anderssons sällskap gjorde kronprinsen en rad industribesök i länet, bl. a. vid LM Ericssons Karlskronafabrik, där tillverkningen besågs och disponent Erik Olsson gav en kort historik över LM:s utveckling i Sverige. På bilden ovan till vänster är det från vänster landshövding Thure Andersson, kronprinsen och disponent Erik Olsson som studerar fru Anita Lundbergs arbete vid KA:s monteringskarusell för mikrofonkapslar. På bilden ovan demonstrerar disponent Olsson en tillverkningsdetalj för kronprinsen.

Islands statsminister Bjarni Benediktsson gjorde i slutet av oktober ett besök vid LM Ericssons huvudfabrik i Midsommarkransen. Information i utställningshallen och rundvandring på fabriken ingick i programmet. På bilden är det från vänster statsminister Benediktsson, direktör Malte Patricks, statsrådet Herman Kling och ambassadör Gunnar Granberg som informeras av ingenjör Eric Lundqvist.

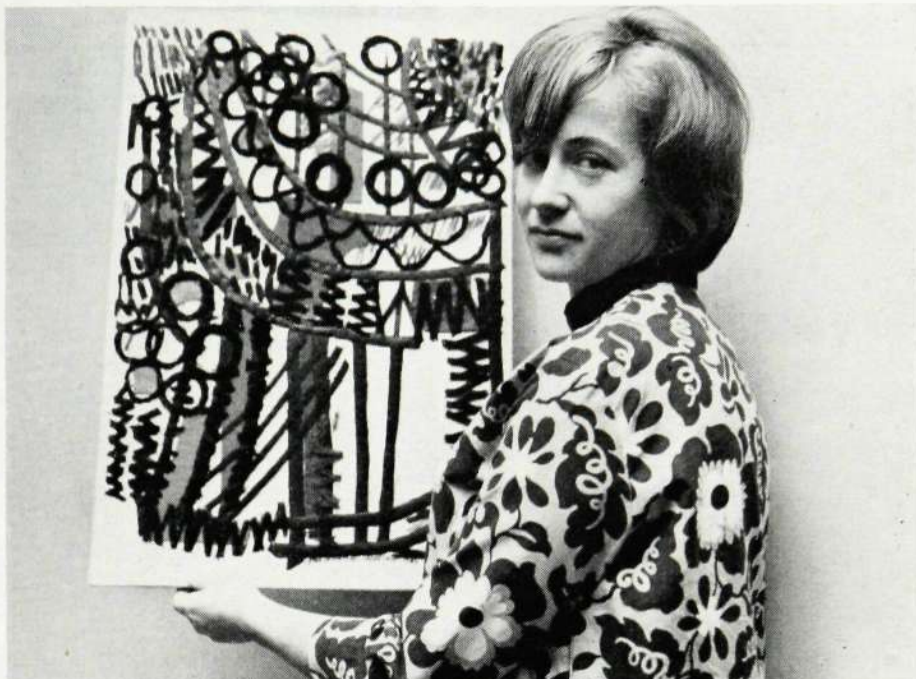
LMS i Bollmora har haft besök av en delegation ryska affärs- och vetenskapsmän. Gästerna studerade ingående LMS produktprogram, varvid speciellt intresse noterades för DIRIVOX. På bilden från besöket syns från vänster C Gumauskas, Erga, I Hallberg, LMS, mr Tolov, Moskva, L Christoffersson, LMS, professor Rabchenkov, chef för Centrala Vetenskapliga Institutet för Fabriksbyggn. i Moskva, mr Ryabovol, chef för Utrikesdepartementets Ministerium för forskning och teknologi i Moskva, den kvinnliga tolken S Glazkova, LMS VD P B Jansson, O Siewert, Erga, och O Swartz, LMS.

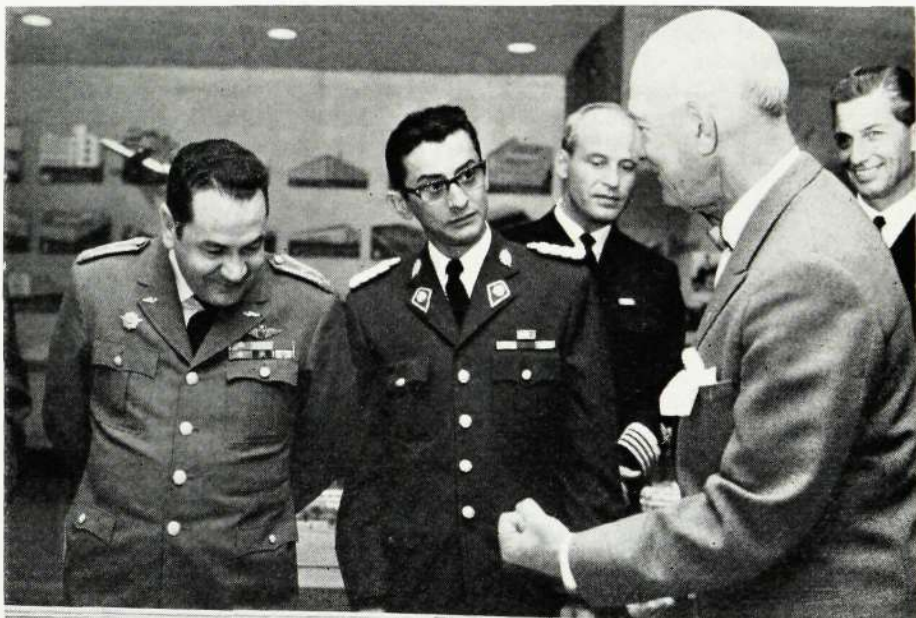
I november gav sig flottans minfartyg Älvs nabben ut på en jordenrunt-segling. Man kommer att angöra åtskilliga främmande hamnar och dessa besök anses ha en mycket stor PR-betydelse. Årets resa sker som ett direkt led i »Meet modern Sweden»-programmet och svensk exportindustri är till och med representerad ombord. Så har till exempel L M Ericsson anordnat en utställning av telefonmateriel ombord. Det finns bl. a. en **ARD 520** växel monterad och inkopplad med alla normalt angivna faciliteter. Vidare finns förstas **Dialogen** och **Ericofonen** representerade liksom snabbtelefonen **DIRIVOX**, vilket framgår av bilden från LM-utställningen ombord.

Torsdagen den 27 oktober gjorde Stockholms största passagerarfartyg, den på Lindholmens varv nybyggda **Svea**, sin jungfrutur. Fartyget kommer att trafikera England-Sverige-linjen och med ombord på 30-miljonersbygget finns L M Ericsson. LMS göteborgskontor har nämligen medverkat till trivseln ombord med en **DIRIVOX**-anläggning, en lokaltelefonväxel **AKD 860** och en uranläggning. På bilden ses m/s **Svea** på sin jungfrutur.

Chefen för Venezuelas flygvapen general **Miliani** har besökt L M Ericsson i Midsommarkransen. Ingenjör **Eric Lundqvist** demonstrerade utställningen för generalen, som syns längst till vänster på bilden. I bakgrunden skimtar överste **Wachtmeister** från Svenska Flygvapnet.

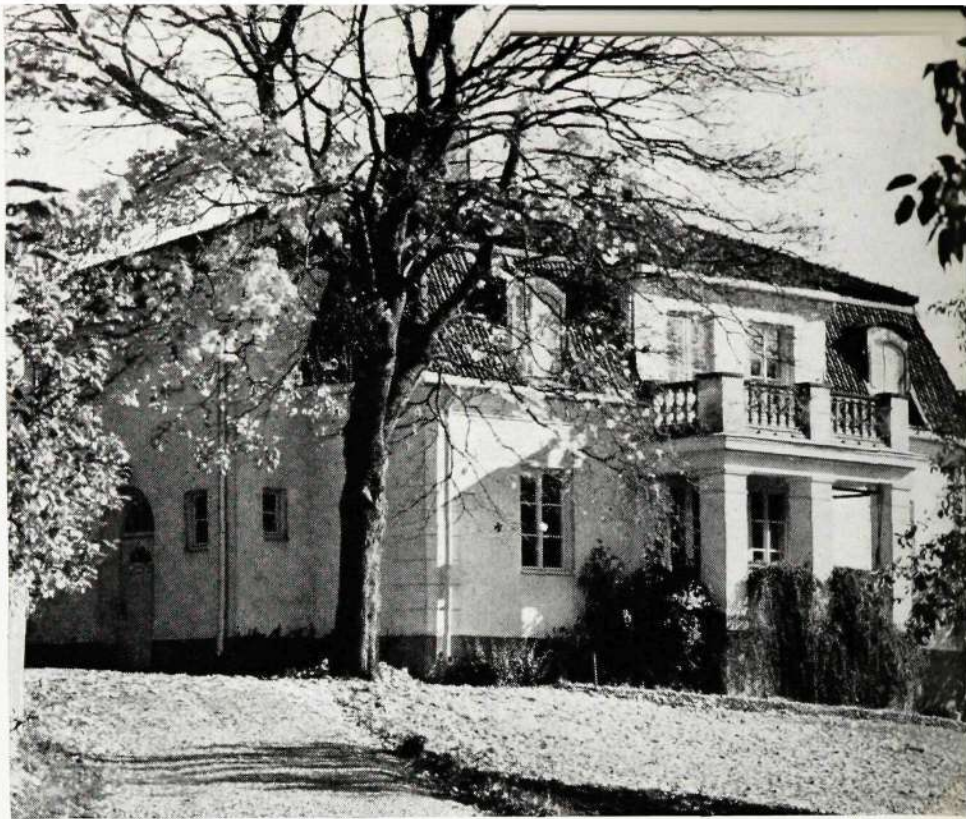

Under november presenterade LM:s konstförening en ny textilkonstnärinna för LM-arna vid HF. Utställningen omfattade broderier, gobelänger, textiltryck, applikationer och mattor och fyllde en hel vägg vid matsalen i D-huset. Samtidigt visades keramik av den för LM-arna välkände **Fred Forslund** och måleri av **Alingsåsmålaren Ingvar Wiede**. På bilden ovan fru **Wikström** med den av konstföreningen inköpta applikationen »Blom».

Lars Magnus Ericssons landå, i vilken Hågelby gårds gäster hämtades vid Tumba station.

En av huvudbyggnaderna på Hågelby gård.

För 50 år sedan var en ung scout ute på övning i Fittja-trakten där Lars Magnus Ericsson hade sina egendomar. Av scouten blev så småningom en globe-trottande LM-are, ingenjör Eric Lundqvist, som numera nöjer sig med att på HF ta emot besökare från världens alla hörn i stället för att själv vara besökare. En solig oktoberdag 1966 passade han på att besöka gamla utflyktsmål och det gav upphov till följande minnen.

vandra ostörd på landsvägen och att de inte skojade med henne. För just den lilla flickan hoppade när hon kom runt kröken kvickt in mellan ett par vedtravar, kastade av sig hucket och en tygbit och blev sedan en »illasinnad person», en hiskelig bov i scoutdräkt, som smög sig vidare in emot gården och smällde upp en raket som betydde att man lyckats sätta eld på gården.

Så illa gick det, och om scouterna fick

att komma fram. Man kunde åka till Midsommarkransen, det där gudsförgätta stället söder om Stockholm, som man läste om i tidningarna och där det hände både det ena och det andra. Det var inte fullt så fredligt som idag. Dit kunde man åka spårvagn och sedan kasta sig in i storskogarna eller cykla för att så småningom leta sig fram till Albysjön. Hade man tagit sig fram till bron, var det inte långt till Alby gård.

Till flydda tider återgår...

»Hallå-hallå e de Nalle?»

Va bra de hörs. Var e Liket nånstans? Jasså ligger han uppe i backen, jag ser honom inte härifrån.

Var e Jompa då? Jasså, på gårdet.

Har ni kontakt med varann?

Du, vad smaskit det går att telefonera.

Ser'u nån på vägen? Just de, en böna.

Ska vi lattja me'na?

Nähä vi låter'na passera då.

Så lät det en gång då scouterna hade sina vanliga övningar i Fittja-trakten. Den här gången hade de nystat in Lars Magnus Ericssons gårdar Alby och Hågelby i ett virrvarr av telefontrådar med påkopplade fältapparater. Övningen gick ut på att någon illasinnad person skulle sätta eld på Hågelby gård. Där låg det alltså spaningspatruller i varenda buske med fälttelefoner för att försöka få tag i den personen innan han satte eld på den vackra herrgården. Synd bara att grabbarna lät den lilla oskyldiga flickan

någon soppa den gången av brukspatron vet jag inte. Gården brann ju. Annars hade alltid Lars Magnus Ericsson något gott att bjuda på efter dylika övningar.

I slutet av 1800-talet köpte Lars Magnus Ericsson gården Alby strax intill Fittja och senare, i början av 1900-talet, köpte han även gården Hågelby, som inte ligger långt därifrån.

För att komma dit kunde man åka tåg till Tumba, varifrån en väg ledde rakt över ett stort gårde som gick upp i en liten skogsbacke, och sedan följde man en idyllisk skogsväg fram till Hågelby gård. Ofta for Lars Magnus Ericsson den vägen i en landå som är bevarad och som finns på bilden ovan. Det var pampigt att se de vackert förspända hästarna och de åkande.

Det gick inte så rasande fort som det går nu med bil och på asfalterad väg. Det var en rätt lång färd, men vacker. Men det fanns också andra möjligheter

Det var i denna vackra trakt som Lars Magnus Ericsson drog sig tillbaka vid sekelskiftet. Han hade just passerat de 50 åren. Inte undra på om han var trött efter de stora insatser han hade gjort för svensk industri och sitt företag Aktiebolaget L M Ericsson & Co, som bolaget då hette. L M E hade fabriker i både Ryssland, England, Holland, Frankrike, Spanien, Italien, Österrike och Förenta Staterna och sysselsatte omkring 15 000 människor. Lars Magnus tyckte nog att det var skönt att överlämna det hela till nya friska krafter.

År 1903 drog han sig helt tillbaka från fabriken och tillbringade sin tid på Alby gård. Han mekaniserade och elektrifierade driften i stor omfattning, men det var nog inte så räntabelt, som han skulle ha önskat sig. Det var dock ett sätt för Lars Magnus Ericsson att få använda sin energi på nykonstruktioner och den älskade ritbrädan.

Till vänster den unge scouten Eric Lundqvist på Hågelby gård år 1917. Nedan samma vy 50 år senare.

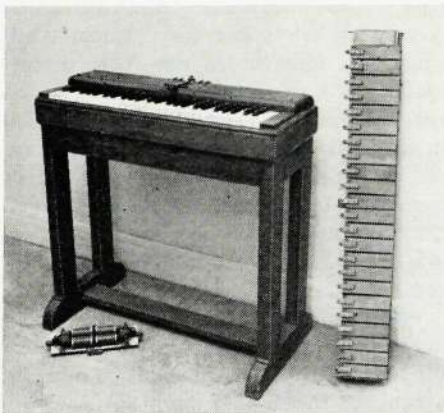
En sirligt utformad brunnspump som bär tydliga vittnesbörd om sin upphovsman.

Det fanns alltid någon nykonstruktion i hans huvud som måste ritas och tänkas igenom. Många, kanske för avancerade saker för den tiden, kastades bort, men andra mindre pretentiösa använde han sig av eller experimenterade med.

Så t. ex. tog han god tid på sig att utforma gångjärn på grindar, torn och tinnar på hus och uthus, staket etc., som framgår av fotografierna. En annan spännande sak som han höll på med var ett piano eller skulle man kanske säga typ av hammondorgel. Resten av tiden använde han till läsning av all slags litteratur.

När jag nu 50 år senare besökte Hågelby gård, kände jag väl igen trakten och fann inga större förändringar annat än att träden hade vuxit och det hade grott igen. Det var med viss tjusning man gick förbi de gamla husen, öppnade samma grindar med sina bastanta gångjärn och

Lars Magnus Ericsson var tydligen också musikintresserad eftersom han enligt tidens lösen automatiserade pianospelet med hjälp av detta självspelande piano.

som påminde så mycket om »den gamla goda tiden».

Lars Magnus var en man som med glädje tog emot ungdom och som var oerhört gästvänlig. Själv framsträdde han inte så ofta, men var det några som var intresserade av hans mekaniska verkstad och hans ritningar, tog han god tid på sig för att demonstrera och förklara.

Nu när vi var ute och tittade, fann vi några gamla ritningar. Vi funderade vad det kunde vara, en typ av klyka till en telefon, men varför hade han förstorat klykan så mycket. Vi gick ut på gården till brunnen och där fann vi det föremål, som vi sett på ritningen. Det var kulan på brunnspumpen som vi tagit för en telefonklyka. Hans formgivarsinne var fortfarande bland telefonknoppar men kom i stället till användning på pumpar.

När jag såg på själva gården och husets entré, kunde jag ännu tänka mig och även tycka mig se den ståtliga personen

stå där, och minnas när vi fick nöjet att hurra och tacka för den stora gästfriheten. Lars Magnus var en person med pondus. Vi såg upp till honom med stor respekt och beundran. Inte kunde jag då tänka mig, att jag skulle bli en LM:are.

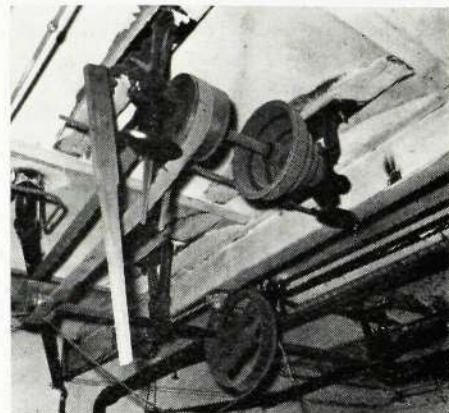
En gammal känd historia om Lars Magnus kanske kan vara på plats.

Han hade varit över i Staterna år 1900 och där hade han köpt en revolver »Colt». Han var stormförtjust i det vackra arbetet. När han någon gång kände sig deprimerad, kunde han ta fram revolvern, leka med den i handen, titta på den, och när han såg det gedigna arbetet och den vackra utformningen av alla detaljer, blev han genast lättare och gladare till sinnes.

Det torde vara ganska ovanligt att deprimerade människor hämtar levnadsmod i en revolver, men så var också Lars Magnus Ericsson en ovanlig människa.

Lunkan

Klocktornet på Hågelby gård.

I Lars Magnus Ericssons gamla verkstad där hans ritningar tog form finns än i dag de gamla transmissionerna i taket.

Stockholm inför dagen H

I nummer 4 av »Kontakten» presenterades motiv och diskussioner bakom beslutet om trafikomläggningen samt de förberedande arbeten som pågår. Det viktigaste skälet för trafikreformen är önskemålet om ett enhetligt trafiksystem på hela den europeiska kontinenten. Därigenom når man ökad trafiksäkerhet på längre sikt.

I nedanstående artikel redogörs först för det omfattande informationsprogram som dragits i gång för att göra klart för var och en som uppehåller sig i Sverige *att* och *när* vi skall gå över till högertrafik. Information lämnas också om det kommande högertrafiksystemet i Stockholm.

HTK (Statens Högertrafikkommission) har regeringens uppdrag att planera och leda omläggningen till högertrafik i Sverige. Förberedelser av teknisk art – ändringar av motorfordon, ombyggnader av trafikplatser och gator osv. – pågår sedan ett par tre år.

Inom ramen för det av HTK ledda informationsprogrammet som riktar sig till allmänheten har under hösten 1966 pågått ett avsnitt kallat beteendeprogrammet. Dess syfte är att upplysa om och påverka vårt uppträdande i vissa vanliga trafiksituationer. Vid årsskiftet presenteras i det s. k. trafikregelprogrammet, de nya trafikregler som kommer att gälla från och med den 1 januari 1967. Under våren 1967 kommer ett informationsprogram genom vilket allmänheten informeras om de olika åtgärderna i samband med trafikomläggningen. Programmet syftar till att förbereda allmänheten för intensivskedet – dagarna mellan den 20 augusti och omläggningens dag den 3 september 1967. Under detta skede rullar man igång den förmodligen mest omfattande utbildningskampanj som någonsin genomförts i landet. Informationen om trafikomläggningen måste ju nå alla.

Inom HTK är man medveten om att ett informationsprogram enligt det mönster som skisserats ovan inte får tillräcklig genomslagskraft genom enbart massmedia såsom tidningar, radio och TV. HTK strävar därför efter att ge något av folkrörelsekaraktär åt arbetet – att aktivera så många som möjligt – inför trafikomläggningen.

Organisationer, lokala föreningar och enskilda kommer alltså att spela en mycket viktig roll i informations- och utbildningsarbetet. Stort utrymme finns för enskilda initiativ inom ramen för programmet i stort.

Trafikomläggningen är en förändring av sådan art att den medför ett ökat in-

trasse för informationer och kunskaper i trafikfrågor i allmänhet. De centrala aktiviteterna fram till intensivskedet inriktas därför även på att öka intresset för trafiksäkerhetsarbetet och då speciellt sådana moment som är gemensamma för både vänster- och högertrafiksystemen, t. ex. rätt ljusbehandling vid mörkerkörning. Någon högertrafikövning blir det inte fråga om förrän i samband med själva trafikomläggningen då man omedelbart kan tillämpa kunskaperna i högertrafiken.

Åtgärder på det lokala planet i informations- och utbildningssidan bör i huvudsak få karaktär av komplement och uppföljning av de centrala insatserna på området. Det är mot den bakgrunden som högertrafikkommittén vid HF bil-

fiksystemet i Stockholm kan inledningsvis konstateras att problemen kommer att bli mycket mer komplicerade i innerstaden – i stort sett staden inom tullarna – än i ytterstaden. I ytterstaden kommer man inte att behöva genomföra några mer omfattande ombyggnads- och ändringsarbeten med avseende på gator, trafikplatser o. dyl. För Telefonplan med anslutande gator exempelvis föreligger ett förslag till trafikorganisation som är avsedd att fungera från och med dagen H. Enligt det förslaget skall den del av körbanan i L. M. Ericssons väg som ligger närmast fabriksstaketet avskärmas och ge utrymme åt ytterligare parkeringsplatser. Vidare öppnar förslaget möjligheter att i framtiden dra en utfart från fabriksområdet via Norra gatan till L. M. Eric-

Hornstull

dades våren 1966. I kommittén ingår representanter för företagsledningen och personalorganisationerna och dess syfte är att fungera som ett organ för information och samråd i frågor som aktualiseras inför trafikomläggningen.

Bland LME:s lokala initiativ märks de mörkerkörningsövningar för främst yrkeschaufförerna som Högertrafikkommittén och Motorklubben vid HF arrangerade i samarbete med Stockholms trafiksäkerhetskommitté under november månad. Under våren 1967 avser man att ordna studiecirkelverksamhet kring problemområdet trafikbeteende ur psykologiska synpunkter.

Vid diskussion av hur övergången till högertrafik kommer att inverka på tra-

fiens väg. Dessa ändringar är inte nödvändiga inför trafikomläggningen utan får väl närmast betraktas som en anpassning av trafikapparaten till aktuella och förutsedda behov över huvud taget. Ändringarna i innerstaden blir mera omfattande och kompliceras ytterligare av att spårvägstrafiken läggs ner dagen H. Undantaget är linje 12 till Nockeby som avses att behållas tills vidare och därför byggs om för högertrafik. Lidingöbanan får ändstation vid Ropsten. Därifrån skall man kunna åka tunnelbana in till centrala staden.

På de stora trafikplatserna i Stockholm och särskilt de som har spårväg blir det nödvändigt att utföra ändringsarbetena i tre etapper nämligen före, un-

der och efter dagen H. Trafikanterna får därför vara beredda på att trafiken kommer att få vissa svårigheter genom pågående byggnadsarbeten även ett par år efter dagen H.

Den nya trafikplanen för innerstaden i Stockholm innebär att ca 32 procent mot nuvarande ca 19 procent av gatorna enkelriktas. Skälet till detta är att gator som är omkring 15 meter eller mindre breda får en ökning av trafikkapaciteten på upp till 20–25 procent genom enkelriktningarna. Olycksriskerna för fotgängare kan minska ända till 34 procent vid enkelriktning av gator.

I samband med högertrafiken avser man att införa ett system av huvudleder i Stockholm och dessa skall genomlöpa även innerstaden. Förare som kommer från sidogator skall lämna företräde åt fordon på huvudleden. Sidogata som korsar huvudled kommer att förse med den upp- och nedvända triangeln. Huvudleden

samt Östermalm begränsat norrut av Valhallavägen samt Oxenstiernsgatan österut) kommer att gälla parkeringsförbud måndag–fredag kl. 08.00–18.00 där inte annat anges genom särskilt vägmärke. Och det kommer att bli få sådana undantag. Zonskyltarna kommer att sättas upp endast vid infarten till zonen. På vissa citygator kommer att gälla parkeringsförbud alla dagar kl. 00.00–18.00.

På vissa starkt trafikerade gator och där nattparkering kan innebära en fara för den rörliga trafiken t. ex. Stadsgården kommer att införas ständigt parkeringsförbud. På mycket starkt trafikerade gator kommer att föreskrivas stoppförbud antingen under viss tid eller ständigt.

Inom parkeringszonen samt stadsdelarna Hjorthagen och viss del av Ladugårdsgårde gäller veckodagsparkering, dvs. viss dag i veckan skall gatan vara fri från parkerade fordon under tiden kl. 00.00–

jetrafik, taxi samt enstaka motorfordon som erhållit särskilt medgivande.

Söndagen den 3 september 1967:

Kl. 00.00–01.00: I innerstaden gäller samma restriktioner som ovan.

Kl. 01.00: All spårvagnsdrift (med undantag av Nockebybanan) läggs ner. Tunnelbanan berörs ej.

Kl. 01.00–06.00: Nämda inskränkningar utvidgas att omfatta hela staden (även riket i övrigt). Trafik med fordon utom taxi och reguljära bussar inskränks starkt.

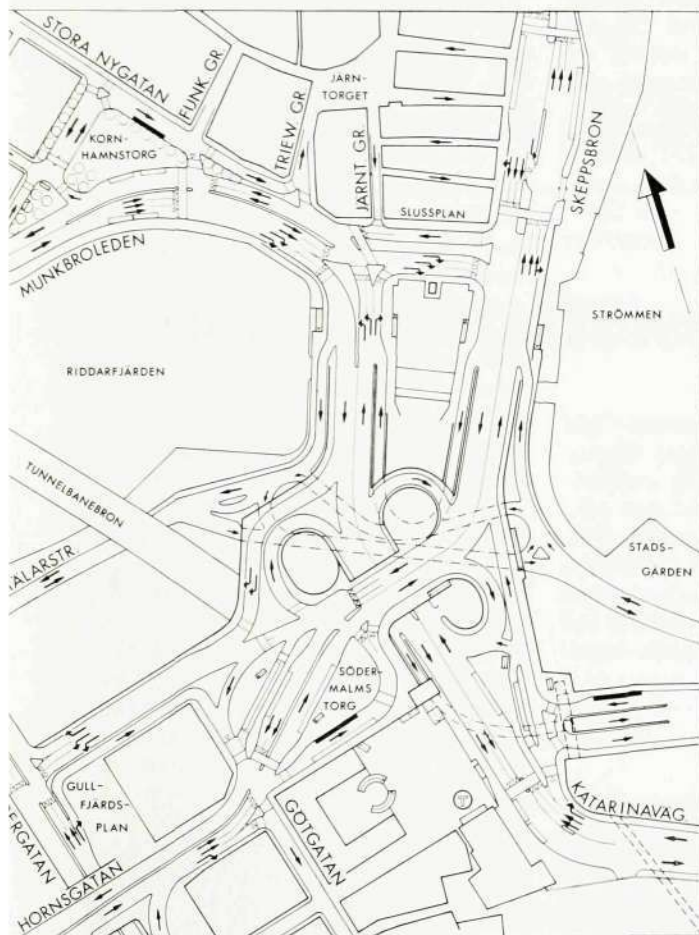
Kl. 05.00: Vid denna tidpunkt sker omläggningen från vänstertrafik till högertrafik.

Kl. 06.00: Inskränkningarna i trafiken upphävs för ytterområdena i Stockholm men kvarstår i innerstaden.

Kl. 15.00: Alla inskränkningar i trafiken i Stockholm upphör.

För att få en förbindelse mellan de södra, västra och norra förorterna och

Slussen

Fridhemsplan

kommer att markeras på vanligt sätt med huvudledsmärke.

Inom den s. k. parkeringszonen (Södermalm med Långholmen och Reimersholme, Staden mellan broarna, Kungsholmen inklusive Lilla Essingen, Norrmalm, Vasastaden begränsat norrut av Rörstrandsgatans norra del, Norra Stationsgatan, Sveavägen och Cederdalsgatan

06.00. Inom övriga delar av staden gäller datumregeln.

Man räknar med följande trafikinskränkningar beträffande motorfordon och spårvagnar i samband med trafikomläggningen i Stockholm.

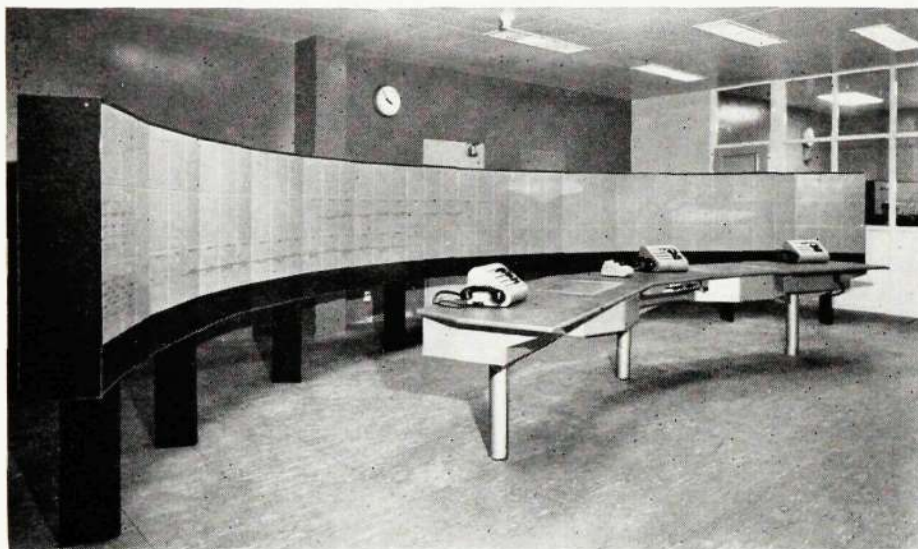
Lördagen den 2 september 1967:

Kl. 10.00–24.00: Innerstaden får trafikeras endast av spårvagnar, bussar i lin-

en förbifartsväg förbi Stockholm avser man att hålla Essingeleden–Tranebergsleden mot Bromma öppen under tiden lördagen den 2 september kl. 10.00–24.00 samt söndagen den 3 september kl. 00.00–01.00 samt 06.00–15.00 dvs. de tider då man har lokala trafikinskränkningar i innerstaden i Stockholm. De i

Forts. på sid. 119

SJ köper nytt ECTC-system

Statens Järnvägar färdigställde sin första CTC-anläggning år 1955. Från centralen styrdes fyra stationer. Utrustningen hade levererats av L M Ericssons Signalaktiebolag och var utförd med reläer (RCTC). Från och med instundande års-

skifte är sju centraler av denna typ installerade och från dessa styrs 138 stationer på en sammanlagd sträcka av 1 289 km. Den senaste anläggningen omfattar fyra linjer. Den normala indikeringsplanen i halvcirkelform har därför

utförts i tre nivåer – se bilden t. v. – i stället för normalt en nivå. Denna anläggning togs i bruk i december i år och omfattar för närvarande tretton stationer. I slutlig utbyggnad kommer centralen att styra cirka 80 stationer.

SJ har vidare placerat en beställning hos SIB på elektroniskt CTC-system (ECTC). Från centralen i Stockholm skall i slutskedet styras cirka 70 stationer utefter 220 km dubbelpår och 350 km enkelspår.

I ECTC-systemet ingår två datamaskiner för övervakning av processen i centralen. Beställningen omfattar också ett elektroniskt tågnummersystem och utrustning som tillåter automatisk styrning av hela anläggningen. För dessa senare funktioner erfordras ytterligare en datamaskin.

De tre datamaskinerna är av samma typ och har konstruerats av L M Ericssons Signalaktiebolag. Anläggningen kommer att successivt färdigställas under åren 1967–1969.

Premiär för nytt kassettbandsystem

På utställningen »Kontor 66» visade L M Ericssons Data AB för första gången i Norden det nya kassettbandsystemet för datamaskinerna i ICT 1900-serien. Kassettbandstationen var ansluten till en ICT 1901-centralenhet. I anläggningen ingick dessutom en mycket snabb radskrivare – 1 350 alfanumeriska rader per minut – och en hålkortsläsare.

Det nya magnetbandsystemet har framställts för att även mindre företag skall kunna tillgodogöra sig magnetbandsmetodikens fördel till ett lågt pris.

En kassettbandsenhet innehåller fyra kassettstationer med var sitt lässkrivhuvud. Byte av kassett sker med ett mycket enkelt handgrepp och operatören behöver inte som på konventionella band-

system träda bandet genom läs-/skrivhuvudet och inte heller fästa ihop några bandändar.

Genom att varje kassett är sluten skyddas bandet mot störande dammpartiklar. Vidare är kraven på luftkonditionering mycket små och utrymmesbehovet litet, eftersom fyra magnetbandstationer rymms i en enda enhet med dimensionerna 72 × 77 × 168 cm – bredd, längd respektive höjd. Dessa faktorer bidrar till ovanligt låga installationskostnader. Varje kassett lagrar upp till cirka 1,5 miljoner tecken. Data överföres med en hastighet av 10 000 tecken per sekund.

För att ytterligare förbilliga en övergång från en hålkortsanläggning till en liten datamaskin med kassettband, kan systemet också arbeta med en fast blocklängd om 80 tecken, vilket motsvarar innehållet i ett 80-kolumners hålkort. Detta tillsammans med det nya programmeringsspråket NICOL (NIneteen hundred Commercial Language) gör att personalen på ett fåtal dagar lär sig att programmera datamaskinen och att man sedan på ett mycket enkelt sätt kan överföra redan befintliga hålkortsrutiner till ICT 1900.

Bilden visar en ICT kassettbandsenhet som visades i L M Ericssons monter på utställningen Kontor 66. Byte av kassett sker med ett enkelt handgrepp. Bandet ligger i en ändlös slinga i kassetten.

TRÅDSTUMPAR

"50-ÅRINGAR" VID LM AVTACKADE — NY STILLFILM
OM LM ERICSSON — MASKINEN SOM VISSTE ALLT

Ytterligare två LM-veteraner har belönats under hösten för 50-årig tjänst i bolaget. Det är Herman Samuelsson på Vt 27, en ännu verksam 72-åring, och Wilhelm Jansson på expeditonsavdelningen vid HF.

Herman Samuelsson började sin LM-gärning på verkstaden vid Thulegatan som instrumentmakare år 1916. 1945 flyttade han över till Tellusverkstaden och sedan 1959 har han tillhört Vt 27 men med finmekaniska arbetsuppgifter på Västberga, där han varit med om konstruerandet av AKE-stationen i Tumba.

Samuelsson är en spänstig och duktig yrkesman. Trots sina 72 år spelar han fortfarande både tennis och bordtennis. Och den andliga spänsten håller han vid liv som medlem i Konstföreningen.

På bilden nedan t. v. avtackas han av verkstadschefen, direktör Arne Mohlin.

Wilhelm Jansson började år 1916 som ritare på dåvarande verktygskontoret vid Thulegatan eller Kungstensgatan som den då hette. 1929 blev han assistent åt chefen för verktygsritkontoret och 1936 fick han hand om utarbetandet av verktygsspecifikationer. När den uppgiften överfördes till avdelning L år 1937 följde han med dit och från 1953 och fram till pensioneringen i mars 1965 var han chef för expeditonsavdelningens orderkontor.

Han är en synnerligen ordentlig och arbetsam veteran, som för närvarande anförts diverse arbetsuppgifter på avdelning L.

På bilden nedan till höger är det Wilhelm Jansson som avtackas av vice verkställande direktör Malte Patricks.

Mr B Marrows från APO, Australian Post Office, som alltid varit intresserad av knäp och knep, tittade in också på Kontaktens redaktion vid sitt senaste besök hos L M Ericsson. Han gav LM-arna två problem att fundera på. Här är det första.

Vatten	Gas	El	Tele
■	■	■	■
Hem			
■	■	■	■

Det gäller att dra ledningar från distributionsställena – vatten, gas, el, tele – till de fyra hemmen utan att ledningarna korsas eller hemmen genomtväras.

Var det svårt? Försök då med den här varianten.

Vatten	El	Tele
■	■	■
Hem		
■	■	■

Problemet är detsamma. Kan någon av Kontaktens läsare hjälpa oss att lösa problemen så ställer vi en liten belöning i utsikt. Men skicka lösningarna så snart som möjligt till Kontaktens redaktion, L M Ericsson, Stockholm 32. Och i varje fall inte senare än den 9 januari 1967, så får ni julen på er att fundera.

Reklamavdelningen har under hösten producerat en ny stillfilm med det för LM-arna inte alldeles okända ordet »Hallå» som namn. Stillfilmen utgör en presentation av Telefonaktiebolaget L M Ericsson och består av 50 diabilder i färg samt ett ljudband. Den tar ungefär 12 minuter och intresserade sammanslutningar kan vända sig till Reklamavdelningen, tel. HF 2457, för lån av stillfilmen.

*

Signaturen »Skepparn» förtrötts inte i sina strävanden att få LM-arna att bli mera motionsminded. Så här inför juldagens jäkt och julbordets överflöd kommer en ny maning att göra något för att bli »bättre» människor.

*Ett råd i brådskan,
En jäktad värld vi lever i
men jag kan inte låta bli
att tänka just som så:
Motion det måste kroppen ha
och du blir säkert lugn och gla,
På gymnastiken ska du gå!
Säg, kära vän, hur tänker du?
Du bör förstå det redan nu
Vill du bli jäktets träl?
Du borde genast vända om,
så glad jag blev om just du kom.
Jag vill dig bara väl!*

Skepparn

*

Och så slutar vi med en telefonhistoria från USA där som bekant allt kan hända.

»En indian från ett naturreservat i Amerika var inne i New York för första gången och passade på tillfället att besöka Waldorf Astoria under ledning av en sakkunnig guide. I ett av hotellrummen fick indianen syn på en telefon och frågade guiden vad det var för slags apparat.

– Det är en telefon, svarade guiden, och om man säger till den vad man önskar så får man det.

– Då vill jag ha ett par skor, sa indianen och lyfte på luren. Efter några ögonblick stelnade hans anletsdrag, han sänkte luren sakta och sade:

– Mig ännu inte hava sagt till maskinen vad jag önska, och han ändå veta det.

Han fråga: Vilket nummer önskas?

Springpojken var ensam i recepturen på apoteket när telefonen ringde. Han svarade med ett självsäkert »Hallå».

»Har ni trinitrosulfat i vattenlösning?» frågade kunden.

Efter ett ögonblicks paus svarade gossen: »När jag sa hallå till herrn så sa jag ungefär allt jag vet.»

Den nya anslagstavlan för annonsering av tillvaratagna effekter inom HF och Tellus är placerad intill stora porten. Bevakningsinspektörens tjänsterum ligger i direkt anslutning till portvaktsglöggen.

Tillvarataget:

Knäckebröd, ansjovis, lingonsylt...

Man förlägger, tappar och glömmar saker och ting. Inom ett företag av LME:s storlek med kilometerlånga korridorer, matsalar, otaliga garderobs- och toalettutrymmen, gårdar och »gator» frekventerade av tusentals människor dagligen saknas sannerligen inte tillfällen att göra förluster. I glömskans natur ligger sedan svårigheten att komma ihåg en hel del viktiga fakta kring förlusten: när såg jag ägodelen senast, vilka platser har jag besökt, var jag inne i det rummet etc. Ibland har man tur i sökandet, men mycket ofta blir resultatet negativt. Hoppet står nu till den ärlige »upphittaren» som skall rädda situationen och vidta sådana åtgärder att ägaren ges en chans att få igen det förlorade. Ställs »upphittaren» inför frågeställningen »Vad skall jag göra nu då?» sjunker ägarens odds definitivt.

Kontakten vände sig i den här frågan till bevakningsinspektören Erik Nordin och lämnar nu ordet till honom.

– Den som tillvaratar ett föremål inom HF eller Tellus skall snarast överlämna detta till mig. Det spelar ingen roll var någonstans fyndet gjorts – även det som glömts i matsalarna tar jag hand om. Föremålen registreras med nummer, beskrivning, fyndplats och upphittare och placeras i säkert förvar hos mig under minst sex månader.

Sedan en tid tillbaka finns en ny anslagstavla för annonsering av tillvaratagna effekter placerad på gaveln vid stora inkörsporten – se bild ovan. Den ersätter den gamla tavlan, som hade mindre lyckat utförande och alltför gömd placering vid lilla matsalen. Ett meddelande sitter uppe minst 14 dagar. Om ingen ägare hörts av journalförs god-

set på en samlingslista som också finns placerad på tavlan.

Enligt lagens mening, säger Nordin, »hittar» man inte något inom ett företag – föremål tillvaratas. Man är vidare skyldig att utan ersättning lämna detta till företaget. Efter sex månader har företaget rätt att helt förfoga över dessa ting. Så brått har LME inte med förfogandet. Så t. ex. såldes först under den gångna sommaren genom Stockholms Stads Auktionsverk föremål som tillvaratagits mellan åren 1959–1965.

En hel del saker saknar eget värde och förstörs på betryggande sätt genom bränning. Alla sorters nycklar, glasögon, cigarettändare, cigarettfodral, ringar och broscher av krimskrams natur hör till kategorin »utan värde». Inte mindre än 123 ting av den typen hamnade i lågorna vid den senaste gallringen.

Herr Nordin får ett fundersamt ut-

tryck i blicken vid tanken på alla underliga ting som hamnat i hans vård, exempelvis papperskassen som innehöll knäckebröd, ansjovisburkar, chokladpudding, lingonsylt och karameller. Den lämnades in en sommardag i porten för snar avhämtning av en fröken Kerstin. Men ingen fröken kom, så nu har födoämnena hamnat inom lås hos herr Nordin tillsammans med guldarmband, guldringar, örhängen och halsband.

Förvånande är att ägare till glasögon och nycklar så sällan hör av sig. Det fanns bland de nyligen brända föremålen specialslipade kvalitetsglasögon med sådana höga dioptrital att ägaren måste varit helt beroende av dem. Och har verkligen alla nyckelförlorare reservnycklar till hands för bil eller bostad? Måhända har dramatiska scener utspelats kring stängda bilar och i trappuppgångar utanför lyckta dörrar.

Bevakningsinspektör Erik Nordin (t.h.) låter Bert Ekstrand från reklamavdelningen konstatera den höga kvalitén på ett par tillvaratagna glasögon.

Norska radion köper DIRIVOX

I november 1964 fick Elektrisk Bureau i Oslo en första förfrågan från Norsk Rikskringkasting på en DIRIVOX-anläggning för 270 linjer. I samband med offertgivningen reste representanter från LMS - dåvarande Erga - till Oslo för att tillsammans med EB demonstrera DIRIVOX. Norska radion hade redan en 80-linjers ITT-anläggning, men demonstrationen inför NRK:s samlade expertis gick så bra att Elektrisk Bureau i april 1966 fick en ny, mer preciserad förfrågan från NRK. Kommunikationsbehovet hade nu vuxit till 400 linjer för senare utbyggnad till 800 linjer.

Det visade sig att DIRIVOX namnvalstjänst blev ett av trumfkortet vid avgörandet. Dessutom hade NRK:s expertis med specialister på elektroakustik och teleteknik bedömt DIRIVOX som överlägsen konkurrenterna i uppbyggnad, funktion, ljudkvalitet, naturlig talväxling och tjänster.

STORA LME-ORDER . . .

forts. fr. sid. 103

nande telefonstationer. L M Ericsson har med de koordinatväljarstationer man började konstruera på 40-talet vunnit mycket stora framgångar på världsmarknaden och lyckats introducera dem i en rad länder i alla världsdelar.

Transistorer och andra elektroniska komponenter började emellertid tidigt att intränga telefonstationstillverkarna och telefonförvaltningarna som tänkbare byggstenar för nya typer av telefonstationer med förbättrade egenskaper. Även datamaskinteknikens genombrott och snabba utveckling har haft ett stort inflytande på detta utvecklingsarbete.

Ett resultat av arbetet är det nya programminnesstyrda telefonsystemet, som tillkommit för att möta de nuvarande och framtida kraven på allt högre intelligens hos telefonstationens hjärna.

Under det omfattande forskningsarbetet har L M Ericsson bidragit till utvecklingen med flera viktiga rön, speciellt inom den elektroniska kopplingstekniken. Så låg till exempel det svenska arbetet på elektronikstationer till grund för ett stort kontrakt på utveckling och leverans av transportabla militära växlar, som L M Ericssons dotterbolag i USA tilldelades av US Air Force för några år sedan. De konferenssamtal som förs mellan markstationer, flottenheter och astronauter under nedtagningen av Geminikapslarna och som återgetts i svensk radio kopplas via sådana helelektroniska växlar.

MATERIAL I . . .

forts. fr. sid. 107

diska provinsen Assam. Den ligger 1 357 m. ö. h. och är bekant för att ha den största nederbörden på jorden. Här faller i medeltal årligen ca 12 000 mm. Den regnrika sommaren 1961 här hemma visade att hela årets vattenmängd i Stockholm uppgick till endast 620 mm, med julivärdet 176 som topp i månadsnederbörd.

Många LME-märknader ligger i kusttrakter med salt havsvatten i närheten. Det vanliga koksaltet som är huvudbeständsdelen i havets salt håller sig i fast form upp till 75 procent luftfuktighet. Vid högre fuktighet flyter det sönder. Med hjälp av vinden från kusten förs saltet in över landet och är det så att luftfuktigheten överstiger dessa 75 procent avsätts saltet i löst form, d. v. s. i starkt korrosivt tillstånd. Dyliga saltbärgade droppar på olika material innebär att dessa på ytan tillförs elektrolyter med betydande elektrisk ledningsförmåga. Metallernas korrosion ökar väsentligt och isolermaterial får starkt försämrad isolation.

Sandstormar i öknar och ökenartade områden verkar smärglande och nedsätter livslängden på bl. a. ytbehandlingsskikt. Trots att det kan vara mycket långt till havsvatten innehåller sandstoftet ofta betydande mängder salter, som vid dagbildning och hög luftfuktighet kan ge stoftet starkt korrosiv verkan. På ett ställe ca 20 mil från havet i närheten av Kairo innehöll ökensanden ej mindre än 18,9 procent vattenlösliga salter. Sand kan naturligtvis tränga in i apparater o. dyl. och orsaka funktionsstörningar.

Tropikernas talrika skadeinsekter - myror, termiter, humlor, skalbaggar osv. - utgör en faktor som inte får förbises. Även en hel del mögelsvampar strövt i dessa fuktiga varma klimat.

Som materialförstörare står termiterna i särklass. De livnär sig av nästan varje organisk substans. I allmänhet är de ljusskygga och lever under jorden. De angriper från sina gångar exempelvis träkonstruktioner underifrån med enastående hastighet. För att nå begärliga mål bygger de ovan jord stackliknande kanaler till skydd mot ljuset. Som byggnadsmaterial använder de en blandning av jordpartiklar, saliv och ekskrement. Telefonstolpar är begärliga måltider för dessa storätare och trots impregnering angriper de inre delar av stolpar, som av någon anledning inte blivit helt genomimpregnerade. Även blymantlade kablar kan bli föremål för termitangrepp - isoleringen i kabelns inre är speciellt läcker.

Även i Sverige händer då och då att olika insekter och djur uppträder som telesabotörer. För några år sedan lyckades en

VI TACKAR

... för födelsedagshyllningar

Gunnar Alexandersson, HF/Vt 19
Arna Bengtsson, HF/X/Bfan
Sven Bergin, HF/X/IsI
Erik Fryklund, HF/Vek
Holger Larsson, HF/X/Kdb
Sven Bertil Lundell, LMS/RÖ/Ai
Linnea Segerman, Hemvärnet

... för annan vänlighet

Eva-Lena och Rune Fagerberg, HF/Ebs
Maj och Per-Olof Hagberg, GR/X/IsbC
Per Runehäll, BO/G
Laila och Gert Tillberg, HF/Onk
Barbro Westerberg, HF/X/Bgp
Gunhild Zimmerdahl, HF/Vbv

... för vänligt deltagande

vid min makes och min faders, K-E
Blomgren, LMS/RÖ/Fo, bortgång
Solveig och Marie Blomgren
vid min makes och vår faders, Erik Olof
Larsson, tidigare HF/Iv, bortgång
Edla Larsson, Barnen

liten skalbagge bita hål på ett 2,5 mm tjockt blyhölje kring en kabel så att ett 50-tal Vaggerydsbor blev utan telefonförbindelser. I områden med stort sork- eller ekorrbestånd händer det ibland att Televerket får rycka ut med reparationspatruller för att klara av kabelskador förorsakade av dessa gnagare.

Bend

STOCKHOLM INFÖR . . .

forts. fr. sid. 115

innerstaden som önskar använda bilen över helgen bör antingen lämna staden senast lördag morgon eller parkera utanför zonen och sedan ta sig fram till bilen med kollektiva trafikmedel. De som har sina bilar parkerade på gatan vid omläggningen måste vända bilen vid högertrafik. För gator som enkelriktas eller byter riktning dagen H överväger man att i förväg utfärda parkeringsförbud.

Efter omläggningen, innan normal trafik börjar, kommer man genom polisens försorg att bogsera bort alla fordon som utgör hinder eller annan fara för trafiken.

Stockholms stads myndigheter avser att lämna detaljerad information till stockholmarna om högertrafiksystemet i Stockholm via en folder som distribueras till samtliga hushåll inom staden ett par veckor före trafikomläggningen.

